

הפורה בכל יום..

הניוז היומי של דרשו.

Dirshu
דרשו ד' ועוזו
קרן עולמית לחינוך
ועידוד לימוד התורה

יום שני כ"ב שבט תש"פ | דף היומי בבלי: ברכות מה.
דף היומי בהלכה: מתחילת סימן תנ"ו עד תחילת סימן תנ"ז.
מוסר: שמירת הלשון - שער התורה פרק י' עד 'ובזה פרשתי'.
קנין חכמה הלימוד השבועי: מסכת אבות פרק ב משנה א עד פרק ב משנה ד 'ואל תאמר'

הצילו! אנחנו חטופים... | החפץ חיים בדק; בדקה אחת אפשר לומר 200 מילים | פלא: מידי
יום היה ראש הישיבה מבזבז כמה דקות כדי להשקות צמח בגינת ביתו | 1828

על דא ועל הא

**השוד האלים הפך בתוך שעות לסאגה אזורית
רועשת, כאשר השודדים הציגו את דרישותיהם
תוך איום על חיי ארבעה מעובדי הבנק. אך לדרמה
העיקרית גרמו דווקא בני הערובה, ולא החוטפים...**

האם גם אנחנו לוקים ב"תסמונת שטוקהולם"??...

מעשה:

בוקרו של יום חמישי, כ"ה אב תשל"ג.

הבוקר הזה, בבנק השבדי בשטוקהולם, היה בוקר רגיל ככל
הבוקרים. בנקאים ביצעו פעולות חשבונאיות ולקוחות באו ויצאו.
השלווה השגרתית נשברה באחת על ידי שני חמושים שפרצו אל
הסניף והשתלטו עליו באיומי נשק. השוד האלים הפך בתוך שעות
לסאגה אזורית רועשת, כאשר זוג השודדים הציג את דרישותיו
תחת איום על חייהם של ארבעה בני ערובה מעובדי הבנק.

עד מהרה כותר האזור בצוותות חילוץ מיחידות המשטרה
המובחרות ובאנשי תקשורת. משא-ומתן מתיש החל מתנהל
בין החוטפים לאנשי המשטרה. הפרשייה נמשכה כחמש וחצי
יממות, במהלכם הוחזקו פי הערובה בכספת הבנק שגודלה
מטרים ספורים - כשהם שוהים יחד עם חוטפיהם תחת איומי
הוצאה להורג. בשלב מסוים הם אף נכללו ונקשרו לכספות.

אך לדרמה העיקרית גרמו דווקא בני הערובה ולא החוטפים:
לגודל התימהון, הם התגלו כמשתי-פעולה נלהבים עם
חוטפיהם! שיתוף הפעולה היה רציני ומוחלט כל-כך, שכמעט
ולא אפשר את חילוצם. בני הערובה התנגדו נחרצות לחילוץ וראו

בכוחות המשטרה אויבים, ובשודדים אנשים חיוביים.

ולא. הם לא היו בוגדים.

בסופו של דבר - בתום מבצע מורכב ומסוכן - חולצו
בני הערובה והועברו לבית-חולים. ליתר דיוק: לבית-חולים
פסיכיאטרי.

"תסמונת שטוקהולם" - היה השם שניתן לתופעה הנפשית
המוזרה שהם ייצגו: בתסמונת זו לוקים אנשים שנמצאים בשבי,
במהלכה הם מפתחים הזדהות ורגשות חיוביים כלפי החוטף
שלהם... זה נשמע הזוי, מופרך ואפילו מצחיק, אך לאחר שנחקר
המקרה שהתרחש בבנק בשטוקהולם הצליבו חוקרי הנפש מידע
וגילו מקדים נוספים בהם לקו שבויים בדיוק באותה תסמונת.

במקרה של שטוקהולם זה היה כל-כך דרמטי, שהחוטפים
סירבו בתוקף להעיד נגד החוטפים שלהם. חלקם אף הגדילו
להשתטות וביקרו את החוטפים בכלא!

במהלך השנים, ניסו חוקרי הנפש להגדיר איך יוצרת הטראומה
של החטיפה עיוות כזה מוזר בנפש האדם - אך יותר מעניין: מה
מלמד הסיפור - לאנשים שפויים כמונו שמעולם, יש להניח, לא
נכלאו בכספת של בנק?

אומר הרה"ח דוד גבירצמן שליט"א:

אם ננסה לחקור מעט יותר לעומק את התסמונת במובנה הרחב נגלה, לחרדתנו, שגם אנחנו שבויים עמוק בסימפטומי התסמונת הזו. בגיל צעיר מאוד, הרבה לפני שזכינו להכיר את עצמנו - נחטפנו.

זה אירע ברגע הלידה, אולי מעט מאוחר יותר ויתכן שאפילו קודם לכן (מחלוקת בחז"ל): היצר-הרע השתלט על מעגל הדגשות והתחושות שלנו. ולכן, הפרשנויות שלנו לזהותו של הטוב והרע, ברובן המוחלט מושפעות לגמרי מדעותיו של היצר. אנחנו חיים כאן מיום עמדנו על דעתנו תחת שבי, חופשיים כביכול אבל דווקא החופש המדומה הזה תורם עוד יותר לאדנותו

של חוטפנו העריץ.

הוא מניח לנו לטייל בחופשיות, לנהל שגרת חיים נורמטיבית ולתקשר עם העולם החיצון. אך למעשה, מאחורי הקלעים הוא מנווט את ההחלטות שלנו, אפילו האישיות והצדדיות ביותר. הוא אפילו משמיע בשמנו דיבורים ומעלה במוחנו מחשבות ורעיונות פרי הגותו. לתומנו, אנו סבורים שאלו דיבורים ומחשבות שלנו. "החוטף" מוביל אותנו פעם אחר פעם למבואות סתומים במקרה הטוב, ולעברי פי פחת במקרים פחות סימפטיים.

הוא מוסיף ומרחיב בדברים, כאשר הצעד המעשי הראשון המתבקש מאיתנו זה לקלוט את המציאות: להיפרד מן התסמונת! ללמוד להפריד ביננו לבין ה'חוטף'! ואז, להתחיל לחפש את הדרך החוצה...

הסיפור היומי

כל רגע מיזמו נוצל עבור התלמידים, הכנת השיעורים וניהול הישיבה. רבים התפלאו אפוא לראות את ראש הישיבה הדגול מבזבז כמה דקות מדי יום על...השקיית צמח מסוים בגינה שליך ביתו

סיפור מיוחד על גודל חשיבותה של מידת הכרת הטוב

וברחתי אל היער הסמוך, והתחברתי אל הפרטיזנים, ושם חייתי עד תום המלחמה.

כיון שידעתי שהצמח ההוא היה שליח טוב מאת הקב"ה להצילני ממוות לחיים, ביקשתי לשמור על רגשי הכרת-הטוב ולהודות על כך. ויהי לאחר המלחמה חזרתי לביתי, וגיליתי שהצמח שפרס עליי את ענפיו והסתיירני מעין-רואים, עדיין קיים. חתכתי ממנו ענף והבאתיו לארץ ישראל, וכאן שתלתי אותו מחדש בגינת ביתי, ומדי בוקר אני משקה אותו, ומעניק לו חיים. כל זאת כדי לא להיות כפוי-טובה!

ואגב, ראש הישיבה ההוא סיפר דבר-מופת שאירע לו עם מרן הגר"ע גרודז'נסקי.

"שבועות מספר לפני פרוץ המלחמה, לקחני רבי חיים עוזר לטיול בין השדות והצמחים, ואמר לי, אני רוצה להראות לך את סוגי הצמחים, ולהצביע בפניך אלו מהם אפשר לאכול, ואלו מזיקים ואסור לאוכלם. בזמנו", אמר ראש הישיבה, "לא הבנתי את פשר מעשהו זה של ר' חיים עוזר. וכי יש לו זמן מיותר, לגאון-הגאוני הזה, כדי להצביע בפניי על סוגי הצמחים?! אבל כאשר הגיעה המלחמה, ונאלצתי לשהות עם הפרטיזנים ביערות ולאכול מעשבי היער, הבינותי שנבואה נזרקה בו, בר' חיים עוזר, שידע שאתגלגל למקומות כאלה שבהם אצטרך לנצל את הידע שיעביר אליי בענין הצמחים. ואכן, ידעתי לפרנס את עצמי באותם עשבים, ואף להדריך את חבריי בכך.

(מעדני הפרשה מתוך הספר 'ברכי נפשי')

שח הגר"י זילברשטיין שליט"א: אחת המידות הטובות היותר נעלות היא מידת הכרת הטוב, ואשרי לאדם היודע באמת להכיר טובה למי שעשה עימו טובה.

והנה שמענו לספר בענין זה מעשה מופלא על אחד מגדולי ראשי הישיבות שהיו בירושלים, שזכה עוד להימנות כאחד מחברי בית הדין של מרן הגר"ע גרודז'נסקי בוילנא. לראש הישיבה ההוא לא היה זמן מיותר. כל רגע מרגעי יומו נוצל עבור התלמידים, הכנת השיעורים, והעמדת הישיבה על תילה. רבים התפלאו אפוא לראות את ראש הישיבה הדגול מבזבז כמה דקות מדי יום על...השקיית צמח מסוים בגינה שליך ביתו. מדי יום ביומו, בשעות הבוקר, יצא גאון זה אל הגינה, נטל את הצנינור והשקה את הצמח. מששאלו את ראש הישיבה לפשר מעשהו, השיב ואמר: בתקופת השואה, נכנסו הנאצים ימ"ש לעיירה שבה התגוררתי, וביקשו להוציא את כל היהודים אל המשרפות. הם עברו מבית לבית, ועל פי הרשימות השמיות שבידם, גילו את כל היהודים, והוציאו להשמדה.

כאשר התקרבו אל הבית שלנו, קבלנו על כך התראה מהשכנים, אבל אבי ואמי, אחיי ואחיותיי, לא הצליחו לברוח, והוצאו אל המשרפות. אני, שהייתי קרוב לפתח, נמלטתי החוצה, והתחבאתי מאחורי שיח גדול אחד. הצוררים שהבחינו בי, ניסו לחפשני, אבל השיח היה עבה במיוחד, כך שהצלחתי להכנס אל מתחת לענפיו ולא התגליתי. הנאצים המשיכו לחפש, אולם בשלב מסוים התייאשו ועזבו את המקום. ברגע זה קמתי ממקום המסתור שלי,

במה תלה הבבא סאלי זי"ע את כח ברכותיו?

ברכות דף מה

"השותה מים לצמאון, מברך שהכל נהיה בדברו, ר' טרפון אומר בורא נפשות רבות וחסרונן"

הווארט הזה אומרים שני גדולי עולם נוספים, הרב הקדוש רבי שמואל שמעלקא מניקלשבורג זי"ע והגאון רבי יהודה אסאד זצ"ל. ומוסיף הרב זילברשטיין: כשיהודי ניגש ללמוד תורה, והוא יודע שמכל תיבה ותיבה הוא מקבל דביקות כזו בקדוש ברוך הוא, עד שניתנים בידו כוחות לשדד מערכות ולברך ברכות - הוא ימצא עד מהרה את המתיקות והערבות שבלימוד התורה הקדושה. אם נחשוב באותם רגעים קשים שהיצר אורב לנו, כי בלימוד אנו מתקרב אל בורא העולמים, "שהכל נהיה בדברו" - עד שכל הברכות מתקיימות, אז נראה כמה התורה הופכת להיות מתוקה, ונלמד באהבה, עד שיבוא יום והקושי שלנו יהיה להתנתק ממנה. (מרוה לצמא)

הגאון רבי יצחק זילברשטיין אמר ווארט מהצדיק ה'בבא סאלי זצ"ל בהסבר לדברים אלו: "השותה מים" - מי שלומד תורה שנמשלה למים, "לצמאון" - והוא מרגיש צימאון אדיר לתורה, "מברך" - יש לו כוח מיוחד לברך, "שהכל נהיה בדברו" - וכל מה שיברך - יתקיים! רבי טרפון אומר עוד יותר מזה - מי שלומד תורה באופן כזה של צימאון, הרי הוא יכול להחיות מתים! - "בורא נפשות רבות וחסרונן" --- כך השיב ה'בבא סאלי ליהודי ששאל אותו על ברכותיו המתקיימות. המעניין הוא, מוסיף רבי יצחק זילברשטיין שליט"א, שאת

קול העם

"אין לתאר את תחושת הרוממות שמילאה אותי... הרגשתי שמתנתי רצויה. אבל אז עליתי להורי באחד הערבים לספר להם על המהלך שמתקדם לכיוונים מעשיים, והכל השתנה..."

'מוסר כליות' מול 'מוסר אביך'...

שקיבלתי מסר חזק: בדיוק אני פוגש בחור מועמד להשתלה. זה היה בשבילי רגע מכונן. אז היו בישראל 1,110 חולים שהמתינו להשתלות, מתוכם 850 להשתלת כליה. היום המספרים עוד יותר גבוהים, אבל אני זוכר את ההלם שאחז בי: 850 חולים יכולים לשפר איכות חיים בזכות כליה בריאה, ואני מסתובב עם שתיים!? התחנתתי, רעייתי ידעה על החלום שלי שכמובן נדחה פעם ועוד פעם. חתן לא תורם כליה, וגם לא מועמד לאבא, ואחר כך גדלה המשפחה ובכל פעם שרציתי לגשת למלא את הטפסים ב"מתנת חיים", שוב נולד תינוק ב"ה והמחויבויות שלי היו אחרות, אבל החלום לא נגוז.

לפני שנה ב"בין הזמנים" התארחנו בישוב יצהר. בן משפחה סידר לנו צימר ברחוב תורמי הכליה ביצהר. המחיר היה נמוך

"אם לומר את האמת, אני סוג של אלטרואיסט, ומאז שאני זוכר את עצמי כנער חושב, היה לי חלום שלא התפוגג - לתרום כליה", כתב לנו באחרונה נ', אברך תושב בני ברק, שהחליט לנצל את ההזדמנות ולשתף את הקוראים החשובים בתוכנה "מצילת חיים" לדבריו.

במכתבו המרגש מגולל נ' סיפור אנושי אישי: רצון שגדל ביחד אתו לתרום משהו מעצמו למישהו אחר. "היה ברור לי מעל כל ספק, שיום יבוא ואני אעבור לשלב המעשים", הוא מספר, "וכבחר בשידוכים זו היתה גולת האינפורמציה שסיפקו עליי חברי" בחור עם לב זהב שאפילו מתכונן לתרום כליה".

בהמשך פגש נ' את הנושא מקרוב. "במחנה 'בני תורה' בו השתתפתי, פגשתי בחור בן גילי שחיכה לתרום מתאים, הרגשתי

לי: 'אני יודעת שזה החלום שלך, אבל אני בכל זאת מבקשת...' הורי לא יכלו לשאת את המחשבה שאם חלילה משהו ישתבש ולא הכל ילך על פי התכניות, אם חלילה משהו יקרה, הם יצטרכו לטפל גם ב..."

וכך אמרה לי אמי: "אתה רוצה לתת משלך, לעשות משהו גדול, אבל אני אומרת לך, שעד תרומת כליה יש עוד הרבה מה לעשות, כיבוד הורים למשל..."

התייעצתי שוב עם הר"מ שלי שפסק לי כי עלי לכבד את רצון הורי. הרגשתי תחושת החמצה, אבל בעקבותיה - ולכן אני כותב את המכתב הזה ומבקש לפרסמו ותהיה זו תרומתי הגדולה - מאז שגנזתי את הרעיון, קיבלתי על עצמי להדר במצוות כיבוד הורים! הורי עוד צעירים וחיוניים ב"ה, והם במיטב שנותיהם ועדיין לא זקוקים לעזרתי, אבל אין לתאר את השמחה שאני גורם להם כשאני מקפיד לעלות פעם בשבוע בערב, לבדי, בלי ילדיי הקטנים שמושכים מכל כיוון בלע"ר, לשוחח אתם שיחה בריאה במטבח הישן...

לפני שגנזתי את החלום, כמעט לא התקשרתי לאמי, זה היה נראה לי מתאים לגילאים מבוגרים יותר, והרי אמי עוד צעירה (61), אבל עכשיו אין שבוע שאני לא מתקשר לאמי ביום שישי בבוקר, מצוות כיבוד הורים שלי השתנתה מן הקצה אל הקצה, והיום, שנה אחרי החלום שנגנז לי, אני מרגיש תורם שקיבל מתנת חיים, ואם מישהו אחד מהקוראים של הטור הזה יתקשר היום להוריו או יעלה במוצאי שבת לביקור, ותהיה זו תרומתי. הר"מ שלי שאני מתייעץ אתו בכל ענין, הוא שנתן לי את הרעיון לספר את הסיפור שלי ולהשתדל שיפורסם בטור הזה. פרסמנו.

(יתד השבוע י"ב בשבט תש"פ)

מאוד, ולמרות החששות הכבדים נסענו. הרגשתי ששוב אני מקבל מסר - מכל הרחובות ביישוב, הצימר שלנו היה ברחוב תורמי כליה... יצהר ואיתמר הם שני יישובים שמובילים במספר התורמים, ובאלול לפני שנה בדיוק הרגשתי שאני בשל מכל בחינה לצאת לדרך של תרומה.

היינו בשלב נכון, והמשפחה ותנאי המשפחה אפשרו את המהלך הזה שלי, עשיתי את כל הבדיקות וכמובן התייעצתי עם הר"מ שלי. קראתי הרבה מאוד סיפורים, וכל סיפור הוא עולם מלא, והרגשתי שאני מתקרב אל היעד. אמרתי לרב הבר שאני מבקש לתרום לשומר שבת והבטיחו לי שישתדלו. הדיאליזה כואבת לכולם אותו דבר, אבל הם עושים הכול כדי למקסם את כמות ההשתלות, ובעיקר כדי לחסל את רשימת הממתנינים להשתלות כליה בישראל.

"נכנסתי למסלול מעשי", מספר נ', "עשיתי את הבדיקות ונמצאתי מתאים לחולה כליות צדיק. אין לתאר את תחושת הרוממות שמילאה אותי. הכרתי את החולה 'שלי', יהודי צדיק גדול, הרגשתי שמתנתי רצויה, אבל אז עליתי להוריי באחד הערבים לספר להם על המהלך שמתקדם לכיוונים מעשיים והכל השתנה..."

נ' מספר כי הוריו שידעו על החלום ועל המשמעות המעשית שלו, ביקשו ממנו בכל לשון של בקשה שלא לעשות זאת. "במשפחה שלנו היו בעשור האחרון כמה וכמה התמודדויות רפואיות, גיסתי חלתה ונפטרה ל"ע והוריי ליוו את שנות מחלתה במסירות רבה, גיס נוסף שלי היה זקוק לתמיכה מצד הורי בנושא רפואי, והיו עוד כמה התמודדויות במשפחה שלנו, מה שגרם להוריי להיות קצת עייפים מבתי חולים... אמי בכתה, היא אמרה

יהלומים מגדולי ישראל

האברך היה בטוח, שבעת שיבשר לרבו הגרב"צ פלמן זצ"ל על תוכניתו להצטרף לנסיעה לקבר ה'חפץ חיים', הרב ישמח. אולם הגרב"צ שמע, בקרירות, ולא הגיב...

האם מותר או אסור. למחרת הוא בא שוב לרב"צ ושאל האם יש איסור לנסוע לקברי צדיקים בחו"ל. הגרב"צ פתח ספר 'שדי חמד' שדן בענין ומסקנתו שמותר, אולי לא לכתחילה ממש, אבל לדעת ה'שדי חמד' אין בכך איסור.

"אם כן, מדוע שלא אסע?!" - תמה האברך.

"וכי אמרתי לך לא לנסוע?!"

"אבל נראה לי כי הרב לא מרוצה מהענין. מדוע?"

פתח הרב ואמר: "ראיה אחת אסורה ב'שדה תעופה' או

בפעם הראשונה שקבוצת תלמידי חכמים יצאה לקבר הגר"א וה'חפץ חיים', היה מכך רעש גדול. אחד ממקורביו של הגאון רבי בן ציון פלמן זצ"ל רצה גם הוא לנסוע. הוא היה בטוח שבעת שיבשר להגרב"צ על התוכנית שלו להצטרף לנסיעה לקבר ה'חפץ חיים', הרב ישמח, כי כידוע כל ספרי החפץ חיים היו שגורים על לשונו של הגרב"צ מילה במילה, וגם בענין שמירת הלשון זכה להיות מיחידי הדור בשלמות הפה והלשון - קודש קדשים.

אולם הגרב"צ שמע, בקרירות, ולא הגיב. האברך חשב, כי שמא לא ברורה לו ההלכה של יציאה לחוץ לארץ לקברי צדיקים,

סיפר מעולם לאיש שזו הסיבה שהוא מאריך את דרכו, אלא שבסיטואציה מסוימת הבחינו שזה השיקול שלו.

יצוין כי בהזדמנות בצעירותו של ר' בן ציון פגש את הרבי ה'בית ישראל' מגור, ובין הדברים הרבי התעניין כיצד הוא הולך מבני ברק לבית הוריו בתל אביב. הבחור ר' בן ציון אמר לו את הדרכים. הפטיר ה'בית ישראל' ואמר - "אפשר גם ללכת מהרחובות האלו" (היו אלו שבילים ורחובות אחרים).

לימים, אמר על כך ר' בן ציון, כי התחיל ללכת דווקא דרך השבילים והרחובות שהרבי ציין אותם, והבין כי אלו רחובות בדרכו, שבהם ישנה סכנה פחותה ב'שמירת העיניים', ולכן הצביע לו על אותם רחובות. והיה לו לפלא כיצד ה'בית ישראל' הכיר את הרחובות הצדדיים הללו ואת טיבם עד כדי כך.

(קובץ גיליונות יתרו תש"פ)

בטיסה ובכל מקום אחר, בגללה כבר לא שווה כל הנסיעה". והוא הסביר את ההבדל בין ראייה אסורה כאן לראיה אסורה בדרך לוינא: "אם יש חיוב להגיע לאיזה מקום או צורך חשוב וכו' לצאת לרחוב או לחוץ לארץ, ניחא, אבל אם יוצאים ומרחיקים לנסיעות לשם סגולה לישועה, אז יש לשקול את הצדדים עם המשקל של 'הפסד מצוה כנגד שכרה', מה אתה מרוויח ומה אתה מפסיד, ושיקולים של סדרי עדיפויות. ואז בכלל לא פשוט, כי שמא ראייה אסורה אחת היא הפסד גדול יותר. ושמא בגינה לא שווה כל הנסיעה".

שמירת העיניים של הגרב"צ, היתה אין לשער. ההליכה שלו בבני ברק במשך עשרות שנים לכולל, היתה בתדירות לא דרך רשות הרבים מרכזית, אלא בדרכים מקבילות ולפעמים עוקפות, כדי לעקוף את המקומות שהמכשול מצוי בהם. אבל כדרכו לא

על דא ועל הא

ביום השלישי כבר התפקע אותו עסקן. הוא ניגש נסער אל הישישה ואמר לה: "אינני תופס איך בגילך המבוגר את נוסעת לשומקום, ועוד ברוגע שכזה. מהיכן שאבת את האדישות הזאת?!"

משמעות הדבר?"

אך האשה הישישה נותרה באדישותה ולא השיבה דבר. ביום השלישי כבר התפקע אותו עסקן. הוא ניגש עליה נסער ואמר לה: "הגיד נא לי, חז"ל אמרו 'בישישים חכמה', ואני אינני תופס איך אשה בגילך נוסעת לשומקום, ועוד ברוגע שכזה. מהיכן שאבת אפאתיות שכזו?!"

פקחה עליו הישישה עין נבונה וכך אמרה לו: "שמע, ד' יתברך כבר תשעים שנה לא עוזב אותי לרגע. לא נראה לי שדוקא כעת הוא ינטוש אותי..."

כעבור שבוע הם עגנו בנמל, שם קיבלו את העסקן כתבים רבים שידעו על בואו והגיעו לראיינו. מידוענו, שהיה מותש מההפלגה, סירב להתראיין. אולם כתב נמרץ אחד לא ויתר, וביקש את כתובתו כדי להגיע למעונו ולראיינו מאוחר יותר. השיב לו העסקן: "אמור לי את שמך ואסדר לך פגישה במעוני". השיב לו הכתב: "שמי סוקולוב..."

העסקן נדהם לשמע התשובה ושאל מיד: "אולי יש לך בשיקאגו דודה ישישה בשם זה?" והוא ענה לו: 'הן'. אמר לו העסקן: "הנה היא לפניך"... וכך נפגשו השנים מיד עם הגיעה לנמל וכך מצאה מקום ראוי לשארית ימיה.

וכך הוא המשיך בדברו לאברכים: "200 שנה הקב"ה לא עזב את ישיבת מיר על כל צרכיה, לא נראה שכעת הוא ינטוש אותנו".

(הרב ה' וילנר מוסף שב"ק יתרו תשע"ד)

היה זה לפני מספר שנים, בסיום מסכת במעונו של אחד מראשי ישיבת מיר בירושלים. הוא נשאל אז ע"י כמה אברכים כיצד מתכננת ישיבת מיר לשרוד מול חרב הגזירות הכלכליות, שגרמו לה באותה תקופה להפסד של מיליונים מידי חודש.

הוא השיב להם במעשה שאירע בתקופת המנדט הבריטי: היה זה עם אחד מראשי היהדות בחו"ל שהפליג בספינה לארץ הקודש כדי לעזור לבני היישוב היהודי דאז. בספינה פגש הלה בישישה כבת תשעים משיקאגו שגמרה בדעתה לבלות את שארית חייה בארץ הקודש נחלת אבותיה. הוא התעניין אצלה היכן היא מתכננת לקבוע את מקומה, והיא השיבה לו שאמנם אין בידה שום חסכוניות לרכוש לעצמה בית, אך בדעתה להתגורר בבית אחיינה שגר היכן שהוא באחד מיישובי הארץ.

התפלא אותו האיש על תמימותה של הישישה ואמר לה: "דעי לך, בארץ שולטים הבריטים, הם לא נותנים להסתובב סתם ברחובות. מי שאינו יודע היכן הכתובת שלו, שולחים אותו מיד עם הגיעו ארצה לבית המעצר הבריטי".

אולם האשה הישישה סובבה ראשה ונראתה רגועה לחלוטין. למחרת לא מצא הלה מנוח בנפשו, הוא לא הבין לשלוות הישישה, שלא נראתה מוטרדת. הוא ניגש אליה שוב ואמר לה: "אנא ממך, נסי בבקשה להזכר בכתובתו, באיזה איזור כדאי לחפשו, אולי בהשתדלות זו נוכל לנסות למצוא אותו ובכך לקשר ביניכם. חבל שאת שארית חיך תבלי בכלא. האם אינך מבינה את

מה יעשה מי שבירך בטעות על הגעלת כלים?

משולחנו של הרה"ג רבי מרדכי הלוי שוורצבורד שליט"א מורה הוראה 'נאות שמחה' - מודיעין עילית

כלים' בשם ספר תבואות שמש (סי' ג'), שיש להסמיך את ההגעלה לברכה, כיון שמצאנו בפ"י החרדים לירושלמי ברכות פ"ו ה"א שדעת רבנו אליהו לברך על כל מצוה, וכשעשה השבת אבדה או כשהיה מלוה לעני ברך ברכה. ואף שאין המנהג כן, מ"מ אם כבר ברך יסמיך המצוה לברכה כדי שלא יהיה ברכה לבטלה לדעה זו, ואחר ההגעלה יאמר ברוך שם כבוד וכו'. ויהיו הדברים לעילוי נשמתו הטהורה.

שאלה: האם הגעלת כלים טעונה ברכה, ומה יעשה מי שברך על הגעלת כלים?
תשובה: הסכמת הפוסקים דהגעלת כלים אין מברכין עליה, והטעם כתב האו"ה (כלל נ"ח סק"ד) שדוקא טבילה שהיא מצוה עשה מברכים עליה, אבל הגעלה שהיא מצוה לא תעשה שלא לאכול נבילות, הוי כמו ניקור חלב שאין בו ברכה.
אמנם אם ברך, כתב הגאון רבי צבי כהן זצ"ל בספרו 'הגעלת

להתחיל את היום ברגל ימין

חוויה רוחנית מדי יום אצלך במייל

הלכה, סיפורים, רעיונות, ווארטים ועוד...
אקטואלי ומרתק.

הצטרפו בחינם לאלפי המנויים, שלחו מייל לכתובת:

dirshu@dirshu.co.il

הפורחת בכל יום...

המייל היומי של 'דרשו'

ה'חפץ חיים' בדק ומצא: בדקה אחת אפשר לומר 200 מילים, ואם כן בכמה שעות יכול האדם לומר כמה אלפי תיבות של תורה, שכל אחת היא מצווה בפני עצמה!

הצטרפו אלינו ללימוד היומי בספר 'חפץ חיים'

ברוך הוא. ב'ביאורים ומוספים' מביאים שכן פסק גם במשנ"ב (קנה סק"ט), שמי שאינו יכול ללמוד הלכות ואינו מבין בהן - ילמד כל מה שיודע.

עוד מציינים ב'ביאורים ומוספים', כי מדברי ה'חפץ חיים' כאן משמע שמי שלומד ללא הבנה אינו מקיים מצוות תלמוד תורה, אולם במשנ"ב (שם) כתב בשם שו"ע הגר"ז, שכל זה הוא בתורה שבעל פה, אבל תורה שבכתב - כל שמוציא בשפתיו נחשב לו ללימוד. מאידך, בפמ"ג משמע שגם מקרא צריך להבין, וכן נוקט האשל אברהם (בוטשאטש) וכן משמעות המשנ"ב במקום אחר (סי' נ סק"ב). ומכל מקום, גם לגבי לימוד תורה שבעל פה, כתב בשו"ע הרב שיש לאדם לעסוק גם בדברים שאינו מבין מקוצר דעתו, ולעתיד לבוא יזכה להבין; וכן כתב בספר חסידים. והחיד"א כתב, שמה שאמרו שהלומד ואינו מבין אין נחשב לו ללימוד, כל זה רק כשאינו משתדל להבין, אולם אם משתדל ואינו מבין נחשב כקיום מצוות תלמוד תורה.

וכותב עוד ה'חפץ חיים', שבכל תיבה ותיבה של לימוד התורה מקיימים מצוות עשה בפני עצמה, "ואם לומד פרק משניות או דף גמרא, הוא מקיים כמה מאות מצוות!". וב'ביאורים ומוספים' מביאים כי בספרו 'תורת הבית' כותב ה'חפץ חיים' כי בדק בשעון ומצא שבדקה אחת אפשר לומר מאתיים מילים, ואם כן בכמה שעות יכול האדם לומר כמה אלפי תיבות של תורה, שכל אחת היא מצווה בפני עצמה! ומכל זה עולה גודל ההפסד של אדם העוסק בדיבורי לשון הרע, או אפילו בשיחה בטלה, שמפסיד כמה מאות ואלפי מצוות שהיה יכול לקיים באותו זמן.

בסעיפים יא-יב מהפתיחה (עשין), אנו למדים על עוד שתי מצוות עשה שאדם מבטל על ידי דיבורי לשון הרע ורכילות: (א) מצוות עשה של "את ה' אלקיך תירא". גדר מצווה זו - כמובא ב'ביאורים ומוספים' בשם ה'חינוך' - הוא בשניים: מצווה כללית שקיומה במחשבה בכל עת ועונה; וכן מצווה מיוחדת בעת שבא נסיון לידו, שאם לא שת אז ליבו לירוא את ה' עובר ומבטל עשה זה. ולעומת זאת, אם עומד בניסיון בגלל יראת ה' יתברך, כותב רבנו יונה שלא רק שלא ביטל את העשה, אלא אף מקבל שכר כאילו קיים את העשה, כדברי חז"ל "ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצווה" - דהיינו שמקבל שכר על מצוות עשה של את ה' אלקיך תירא.

(ב) בעת סיפור לשון הרע ורכילות מבטל מצוות עשה של לימוד תורה. ומבואר בירושלמי (פ"א דפאה) שכל המצוות אינן שוות לדיבור אחד מן התורה; וכן להיפך - עונש ביטולה שקול כנגד כל העוונות, כדברי חז"ל (איכה רבה פתיחתא ב): "ויתר הקב"ה על עוון ע"ז וגילוי עריות ושפיכות דמים ולא ויתר על עוון ביטול תורה". ומוסיף ה'חפץ חיים' כי מלבד ביטול העשה של לימוד התורה, עובר גם בכמה לאווין של ביטול תורה כמבואר בסמ"ג (ל"ת ג), וראה ב'ביאורים ומוספים' מה שהביאו בעניין זה.

שמה יאמר אדם - ממילא אינני יודע ללמוד, ואם כן אינני עובר על ביטול תורה! על כך מדגיש ה'חפץ חיים' - כל אחד שייך ללימוד תורה! "אם אינו למדן, יכול ללמוד ספרים קדושים המועתקים ללשון אשכנז בזמננו, כגון חובות הלבבות ומנורת המאור וכיוצא בזה, המכניסים בלבב האדם יראתו של הקדוש

077-2222-666 או *4992

קו השיעורים של 'דרשו' - לחייג, ללמוד, לדעת

באפיית מצות - איזו כמות של קמח ניתן ללוש בבת אחת?

אחת כמות הגדולה משיעור חלה, למרות שארבע ידיים יכולות לעסוק בבצק כנדרש למניעת חימוצו. ובדיעבד, אם לשו בבת אחת כמות הגדולה משיעור חלה, אף אם הדבר נעשה במכוון ולא בשגגה - המצות מותרות באכילה; אולם, אם לישת הבצק נמשכה למעלה מ־18 דקות, יש האוסרים את המצות באכילה.

[שו"ע תנו, א-ב ומשנ"ב א רז; ביאורים ומוספים דרשו, 1]

בגמרא נאמר, שבלישת הבצק למצות, אין ללוש בבת אחת מעבר לכמות הקמח המחייבת הפרשת 'חלה', מפני שעיסוי הבצק ברציפות בשעת הלישה, מונע את חימוצו, ואילו בצק הגדול משיעור חלה, אין יְדֵי אדם אחד מסוגלות לעסוק בו מכל עבריו כנדרש, ואינן מונעות את חימוצו. ואף כאשר לשים את הבצק שני אנשים יחד, אין ללוש בבת

האם בזמננו יש הגבלה לכמות הקמח בלישת המצות?

והתנורים גדולים, והכל נעשה במהירות רבה, אין הגבלה לכמות הקמח בלישה. אולם, ראוי להחמיר בכך אף בזמננו. ויש אומרים שבכמות הגדולה משלושה 'קבין' (2.88-5.4 ק"ג, לשיטות השונות), אין להקל אף לדעת המתירים. והחזון איש הורה לעוסקים באפיית מצותיו, שלא ללוש בבת אחת יותר מקילוגרם אחד קמח.

[משנ"ב תנו, ז, ושעה"צ י; ביאורים ומוספים דרשו, 2]

בהמשך לאמור: יש מהפוסקים שכתבו כי ההלכה האמורה, שאין ללוש בבת אחת קמח בכמות הגדולה משיעור חלה, לא נאמרה אלא ביחס לסדרי האפייה בזמן חכמינו ז"ל, שאדם אחד לבדו עסק בהכנת המצה, והתנור היה קטן, והבצק התעכב בחוץ עד האפייה, והיו צריכים לעסותו ברציפות על מנת למנוע את חימוצו; אולם, בסדרי האפייה הַאֲלֵה שבזמננו, שהכנת המצה מבוצעת בידי אנשים רבים יחד, באמצעות כלי עזר רבים,

בלישת 'מצות מכונה' - האם ישנה הגבלה לכמות הקמח?

ויש מהפוסקים שהורו כי ניתן ללוש במכונה בבת אחת רק עד כמות של שלושה 'קבין' (ראה לעיל), ובתנאי שמתחילת הלישה עד סוף האפייה לא יחלפו יותר מ־15 דקות; ובשעת הדחק ניתן להקל גם ב-18 דקות. ויש שהורו כי ניתן ללוש בה כל כמות שהיא, אך יש מהם שכתב כי אף במכונה יש 'הידור' בהקפדה שלא ללוש בבת אחת מעבר לשיעור חלה.

[ביאורים ומוספים דרשו תנו, 1]

כאמור, חכמינו ז"ל קבעו שבלישת הבצק למצות לא ילושו בבת אחת כמות קמח הגדולה משיעור חלה, משום שבכמות גדולה יותר הידים אינן מסוגלות לעסות את הבצק באופן המונע את חימוצו. אולם, בנוגע ללישת הבצק במכונה - כתבו הפוסקים שמאחר ויש בכוח המכונה לעסוק כראוי גם בכמות גדולה של בצק, ניתן ללוש בה בבת אחת גם כמות הגדולה משיעור חלה.

* אין להוסיף מלח לבצק של המצות; ובדיעבד, לדעת השולחן ערוך, המצות מותרות באכילה בפסח, ולדעת הרמ"א הן אסורות באכילה.
* אין לתבל את הבצק של המצות, אך בדיעבד, המצות מותרות באכילה בפסח. ולדעת הרמ"א, מצות שתובלו בתבלין ה'פֶּלְפֶּל', אסורות באכילה. ולקיום מצות אכילת מצה בליל הסדר, אין להשתמש אף במצה המתובלת בתבלינים אחרים.
* 'מים שלנו', שהתערבו בהם 'מים שלא לנו' - אם המים שלנו מהווים רוב בתערובת, ניתן להשתמש בה ללישת המצות.

מה שלמדנו לפני מאה ימים:

המוכר חמץ לגוי בפסח - האם מותר לקבל את התשלום?

שהתקבל תמורתם. אולם, כל עוד לא קיבל את הכסף מהקונה, אסור למוכר לקבלו, משום שבקבלת הכסף חל הקנין. ואף במקרה שעשו מעשה קנין אחר בחמץ, וכגון שהקנה את החמץ לגוי ב'קנין סודר' - אסור לקבל את תמורת החמץ, משום שעיקר ההנאה מהמכירה היא בשעת קבלת התמורה. וראה להלן.

[שו"ע תמג, ג, משנ"ב טו-טז, וביה"ל ד"ה אינן]

מי שמכר את חמצו לגוי בפסח - יש מהראשונים שסוברים, למרות שעבר על איסור דאורייתא, שהרי נהנה מהחמץ בכך שמקבל כסף תמורתו, הכסף מותר בהנאה. וכן דעת השולחן ערוך. והוא הדין אם קיבל דבר אחר תמורת החמץ. וזאת, בשונה מחפצי הקדש ויבול שמיטה, שבמכירתם חלה קדושתם על הכסף, או דבר אחר, שהתקבל תמורתם; ומחפצי עבודה זרה, שבמכירתם חל איסורם על הכסף, או דבר אחר,

* שיעורים מקוצרים על הדף היומי

* דף היומי בהלכה - 5 דקות ביום

* ווארטים וסיפורים מיוחדים לפרשת השבוע

* שידורים חוזרים מאירועי סיומי הש"ס של 'דרשו'

* סיפורי צדיקים ותוכניות מיוחדות

* חדש! קבלו תזכורת יומית ללימוד הדף היומי

הכל במקום אחד

קו השיעורים של 'דרשו' *4992 או 077-2222-666

כ"ב בשבט | רבי יעקב יצחק ב"ר אברהם צבי גלינסקי זצ"ל, ר"י נובהרדוק ומגיד מישרים

יו"ט במגילת תענית (פי"א) על שבטלה גזירתו של גסקלגס במוותו, אחר שביקש להעמיד צלם בהיכל, שמעון הצדיק שמע בת קול שאמרה "בטילת עבדתא" וכו', שהתבטלה גזירתו.

יום זה נחגג כפורים שני בליבורנו-איטליה, על הצלת הקהילה היהודית מרעידת האדמה בשנת תק"ב.

יארצייט:

תק"ב: רבי יעקב ב"ר בנימין הכהן פופרש-כ"ץ זצ"ל, ר"י ואב"ד בפרנקפורט, בעל שו"ת שב יעקב.

תרי"א: רבי שמעון ב"ר דוד אופנהיים זצ"ל, אב"ד בודפשט.

תרי"ט: רבי מנחם מנדל ב"ר יהודה אריה לייבוש מורגנשטרן זצ"ל, השרף מקוצק.

תרמ"ח: יהודה לייב ב"ר שלמה אייגר זצ"ל, בעל תורת אמת ואמרי אמת.

תר"ס: רבי יהודה לייבוש ב"ר יונה לנדא זצ"ל, אב"ד סאדיגורה ובעל יד יהודה.

תשמ"א: רבי שמעון ב"ר כליפה מימון זצ"ל, אב"ד גאבס-תוניסיה, בעל שם משמעון, אהל שם ועוד.

תשמ"ב: רבי יעקב מנחם מנדל ב"ר יהושע זאב דייטש זצ"ל, בעל חמדה גנוזה.

תשנ"ג: רבי יהודה זאב ב"ר משה יצחק הלוי סג"ל זצ"ל, ר"י מנצ'סטר.

תשע"ד: רבי יעקב יצחק ב"ר אברהם צבי גלינסקי זצ"ל, ר"י נובהרדוק ומגיד מישרים.

יארצייט המגיד מישרים הגאון רבי יעקב יצחק ב"ר אברהם צבי גלינסקי ר"י נובהרדוק - חדרה

סיפר הג"ר יעקב גלינסקי: פעם היה אדם שחילק טבק בתפילת מנחה לכל המתפללים, וליהודי בשם אברהמ'ל (שהיה משוגע) הוא לא נתן. אברהמ'ל כעס ואמר: "אתה חושב שאיני יכול להשיג טבק?", והוא רץ לעיר הסמוכה וביקש מחבירו טבק, וחזר בריצה כל הלילה, ונכנס בצהלה לבית הכנסת ואמר: "הנה, יש לי!" וכולם צחקו... ה"חפץ חיים" בדיוק נכנס לבית הכנסת והבין את מה שקרה ואמר: "ואנחנו? הנשמה באה לעולם ממרחקים ומה נביא למעלה 'קמצוץ טבק'?!"

(להגיד - וארא)

נשתדל לרדוף אחר קיום מצוות ולהרבות בהם כפי יכולתנו כדי שלא נבוש כשנגיע לעולם האמת